GED

GREEN ECONOMIC DEVELOPMENT

50 савјета

како да штедите енергију и новац

Švedska Sverige

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine

Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH

Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске

Environmental Protection and Energy Efficiency Fund of the Republic of Srpska

UNDP

Empowered lives. Resilient nations.

- Ако желите да научите како сачувати планету Земљу, док штедите енергију и новац, детаљно изучите 50 савјета из ове брошуре.
- Штедњом енергије смањује се потражња њене производње, што утиче на унапређење квалитете околине у којој живимо, уз новчане уштеде за свако домаћинство.
- Довољно је да усвојите неколико малих корака, чијим свакодневним понављањем постижете велике резултате.
- У овој брошури ћете пронаћи прецизне савјете који ће вам бити од велике користи приликом усвајања добрих навика које штеде енергију.

1.

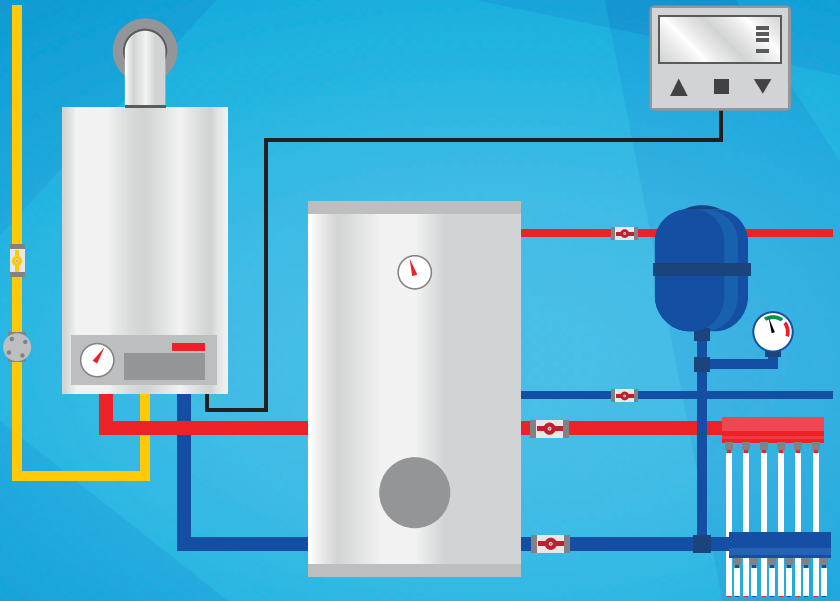

Јесте ли знали да се скоро 80% енергије у домаћинствима троши на гријање и загријавање потрошне топле воде? Пренесите својим укућанима да ефикасним коришћењем енергије у домаћинству штедимо новац. Гријте воду само онда кад вам је потребна.

2.

Уколико имате камин, обавезно затварајте врата кад није у функцији, јер ћете тако спријечити губитак топлоте кроз димњак. Многи људи не знају за то. Обавијестите их.

3.

Користите ролетне или завјесе на прозорима, како бисте спријечили директно упадање Сунчевог зрачења. У љетном периоду ваљске ролетне могу смањити температуру у простору и до 8°C.

4.

У зимском периоду ролетне и завјесе требате користити ноћу, како бисте спријечили губитак топлоте из куће. Ролетне могу смањити губитак топлоте и за 10%.

5.

**Распитајте се колико су стари ваши прозори.
Енергетски ефикасни прозори ће, поред смањења трошкова за гријање, придонијети и повећању осјећаја угодности у простору. Нови прозори имају 2-3 пута мање топлотних губитака
од старих прозора.**

6.

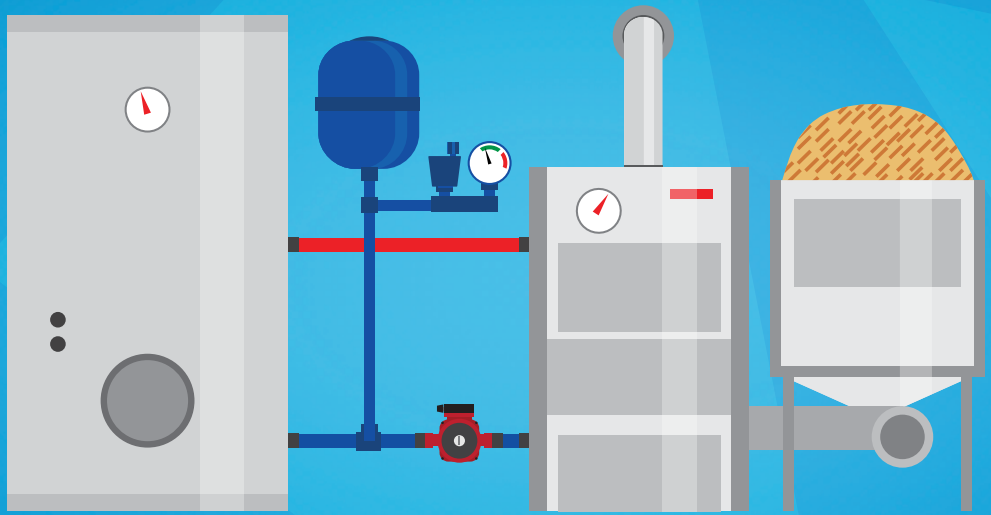

Препоручите својим укућанима да стару пећ на дрва замијене котлом на пелет јер можете уштедити и до 50% огрјевних дрва.

1.

Ако температуру коју одржавате у простору смањите за само 1°C, можете годишње уштедити приближно 5% енергије за гријање. Зар то није добра рачуница?

8.

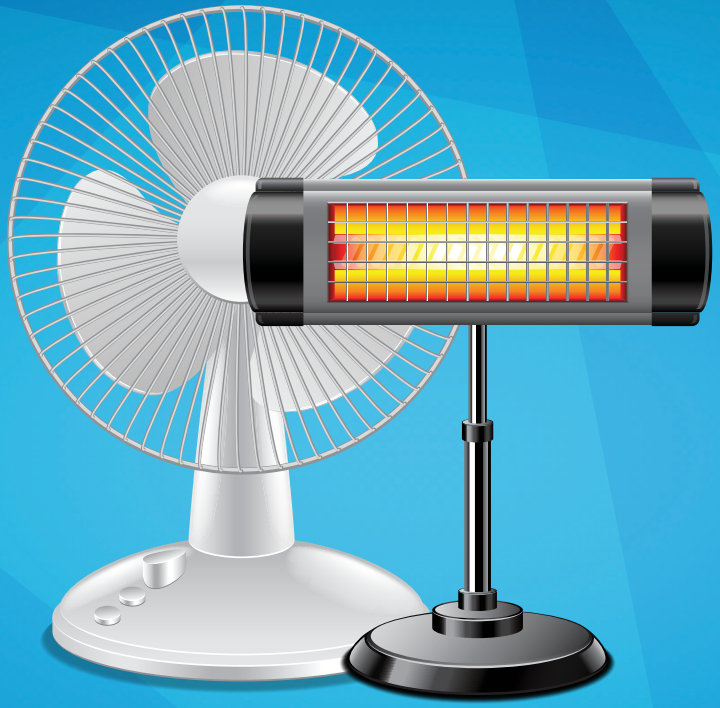

Лоше одржавање или запуштеност уређаја је узрок број 1 престанка рада система гријања или хлађења. Пазите да се сви уређаји редовно одржавају.

9.

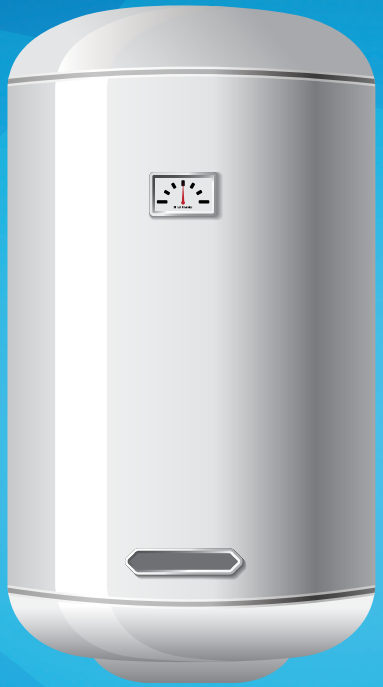

Напомените све укућане да редовно чисте каменац са гријача у бојлеру. Каменац спречава прелаз топлоте са гријача на воду, при чему се троши више енергије за загријавање исте количине воде. Додатни савјет који им можете дати: модерни електрични бојлери имају уграђене “суве“ гријаче, који уклањају проблем стварања каменца.

10.

Подсјетите укућане да је потребно редовно чистити вентилаторе и филтере у напама. Због запрљаности, ваздух теже пролази кроз филтере, те се због тога потрошња енергије повећава.

11.

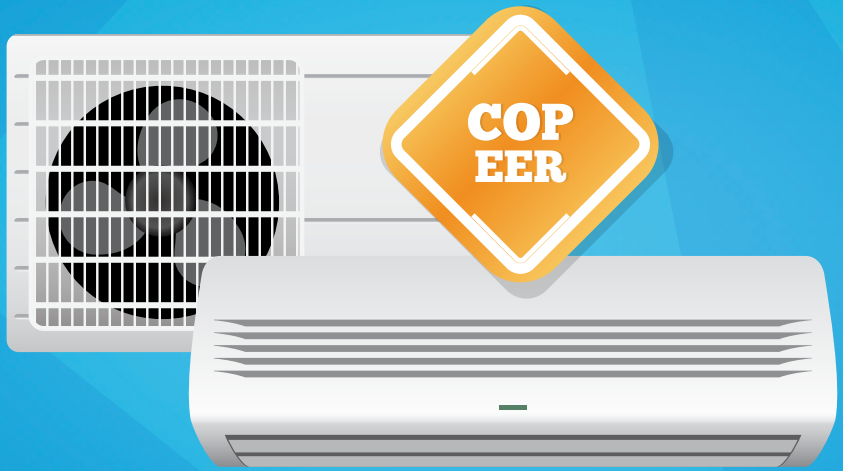

При куповини клима уређаја, сугеришите свима да обрате пажњу на фактор хлађења или гријања (означен са ЦОП или ЕЕР), који се углавном креће од 2,5 до 4. Напомените им да што је тај фактор већи, уређај је енергетски повољнији.

12.

Оптимална температура у затвореном простору, током периода хлађења, је између 25 и 26°C. Разлика између ваљске и унутрашње температуре, због здравствених разлога, не би требала бити виша од 7°C.

13.

Не укључујте расхладне уређаје у просторијама у којима не боравите.

14.

Ако отварате прозор на дуже вријеме, искључите систем гријања или хлађења, како се енергија не би узалудно трошила. Будите први који ће направити ову промјену!

15.

Учествујте у куповини кућних апарата и потражите оне који су енергетског разреда А, јер троше мање енергије и дугорочно су исплативији.

16.

Одлучите се за смањено коришћење клима уређаја у вожњи.
Поред тога што је енергетски ефикасније, и вожња ће бити угоднија.
Такође, избјећи ћете наглу промјену температуре
кад изађете из аутомобила.

17.

Смањењем употребе енергије за око 20%, рачуни за гријање и струју смањиће се у истом омјеру. Пренесите то укућанима и скупа испланирајте уштеду.

18.

Фасада куће или зграде треба да буде свјетлијих боја, са рефлектујућом површином, како би се смањила потреба за хлађењем. Препоручите свима свјетлије боје за кречење фасаде.

19.

Осигурајте неометан довод ваздуха у котао или пећ. Не остављајте своје ствари, нарочито запаљиве предмете, око котла или пећи. Напомените и укућане.

20.

Спремиште за дрва мора бити суво, јер ће се у супротном дрва сквасити и теже ће горјети. На вријеме осушите постоље и сложите дрва.

21.

Једном годишње, стручна особа треба провјерити проходност димњака. Лоша проходност доприноси већој потрошњи енергије за гријање.

22.

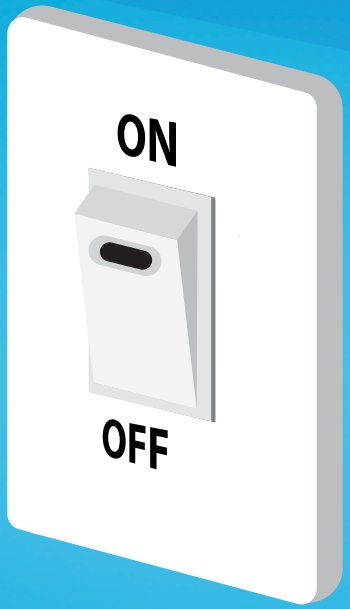

Не заборавите да гасите свјетло у просторијама попут купатила, складишта, подрума или ходника, у којима већину времена нико не борави.
Гасите свјетло кад год је то могуће.

23.

Користите сијалицу мање снаге, гдје је то могуће.

24.

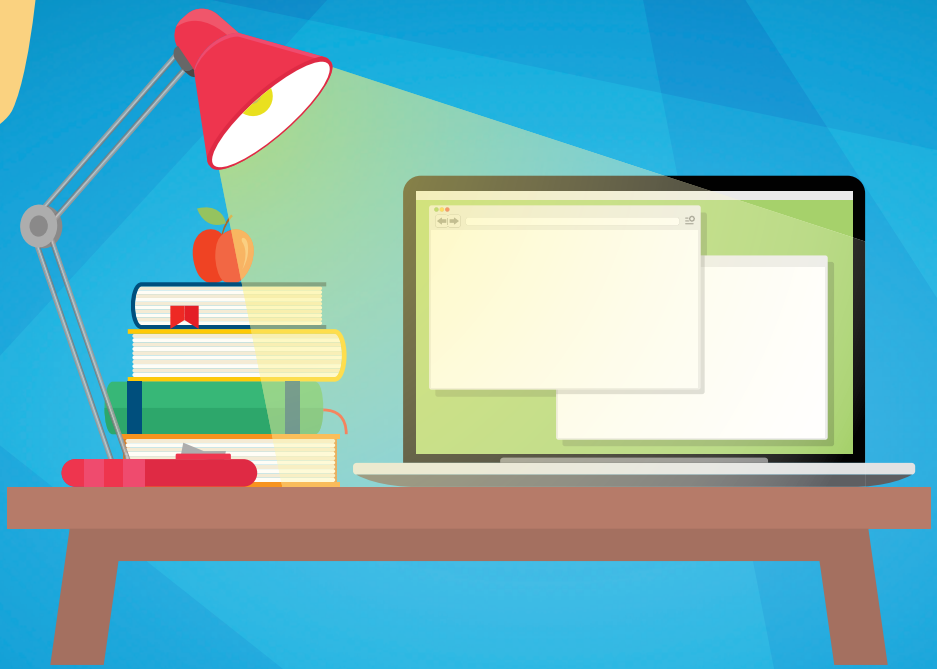

Искористите природно освјетљење док читате или пишете. Ако то чините у вечерњим часовима, користите столну лампу која ће вам дати довољно свјетла, умјесто централног освјетљења са јачом сијалицом.

25.

Упозорите укућане да редовно чисте сијалице, лустере и лампе, јер запрљаност смањује њихов учинак. Јесте ли знали да нечистоћа може апсорбовати и до 50% свјетлости?

26.

Препоручите укућанима да фарбају зидове у свјетлије боје, јер тамне упијају свјетлост.

27.

Јесте ли знали да штедне сијалице, за исти ниво освјетљења, троше пет, до шест пута мање електричне енергије, те имају и до десет пута дужи радни вијек, у односу на обичне сијалице са жарном нити? Користимо штедне сијалице!

28.

Јесте ли знали да је стандардна температура чувања замрзнуте хране -18°C, а ако подесите температуру за 1°C ниже, можете повећати потрошњу енергије и до 5%. Пазите на ово!

29.

Напомените укућане да топла јела не спремају у фрижидер и замрзивач. Кад топлу храну намјеравате заледити, прије тога је охладите на собној температури, затим у фрижидеру, па је тек онда спремите у замрзивач.

30.

Врата фрижидера не држите дуго отворена и увијек провјерите јесте ли их добро затворили, како бисте уштедили електричну енергију и сачували квалитет намирница.

31.

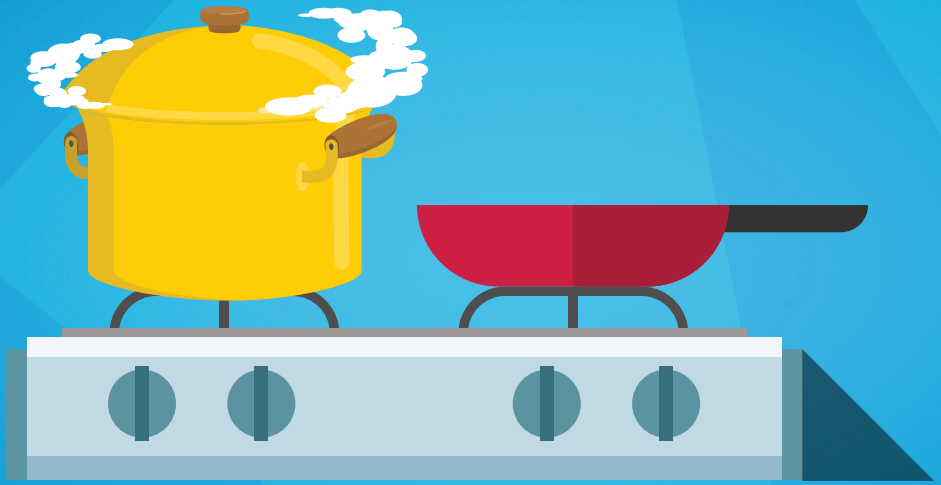

Савјетујте укућанима да искључе гријаће тијело неколико минута прије него што јело буде готово, јер ће гријаће тијело задржати високу температуру, а храна ће се наставити кувати.

32.

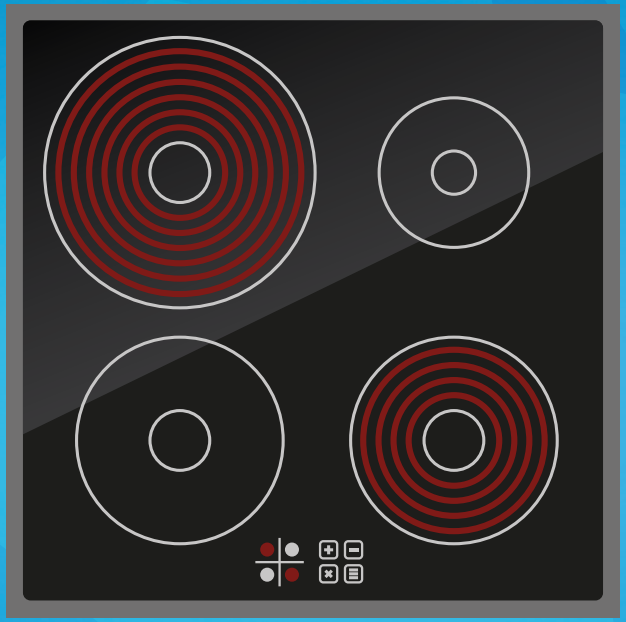

Стакло-керамичке гријаће плоче врло прецизно усмјеравају топлотну енергију на само дно посуде, па су због тога дјелотворније од класичних гријаћих плоча. Пренесите то укућанима.

33.

Уколико можете, избјегавајте сушење веша у сушилицама, већ га сушите на ваздуху.

34.

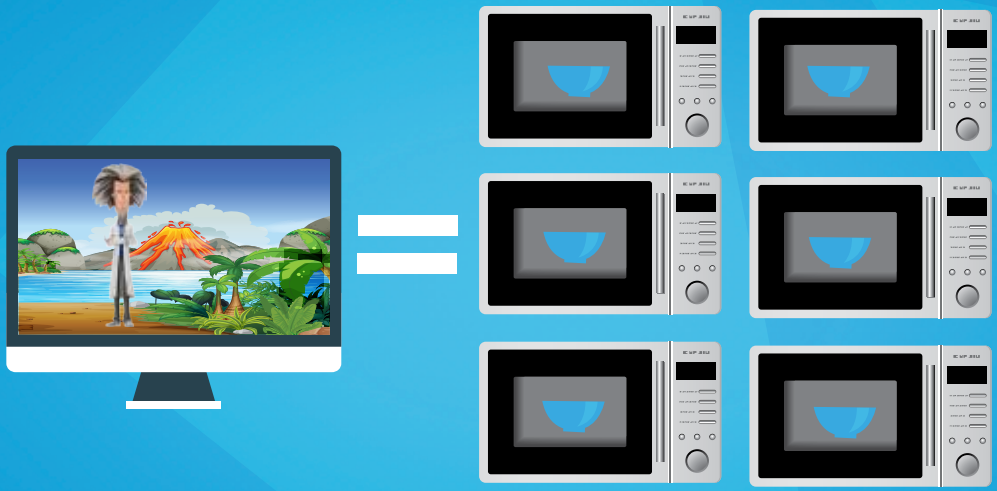

Јесте ли знали да уколико оставите монитор укључен читаву ноћ, потрошићете енергије колико је потребно за загријавање 6 оброка у микровалној пећи?

35.

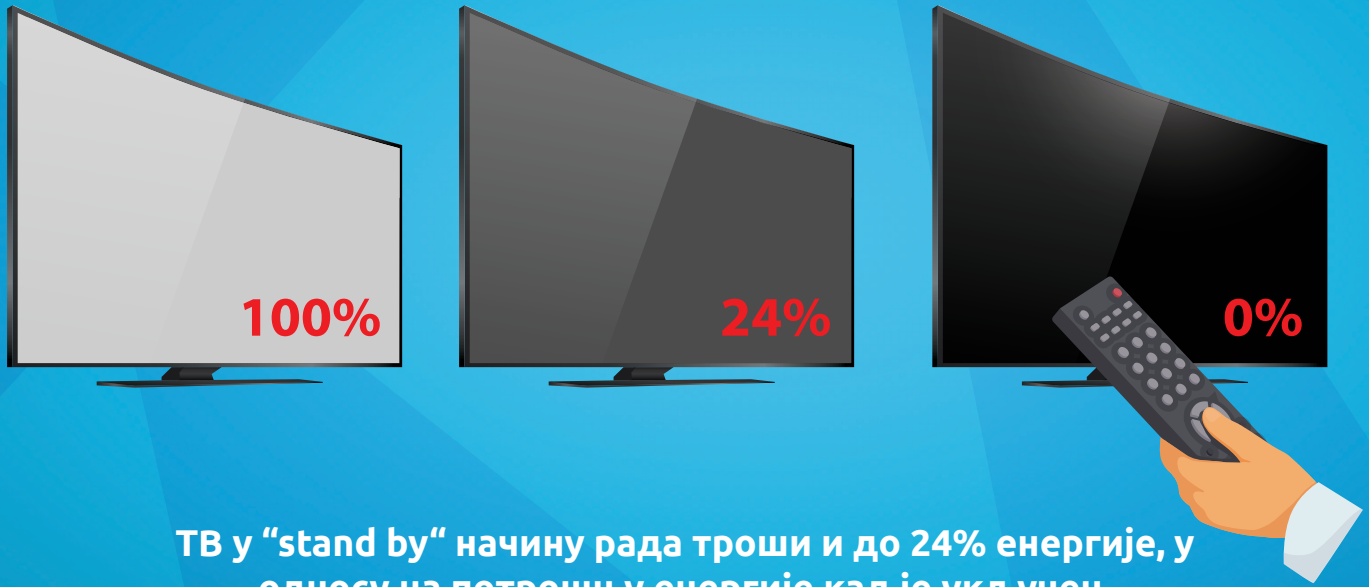

ТВ у “stand by“ начину рада троши и до 24% енергије, у односу на потрошњу енергије кад је укључен.

36.

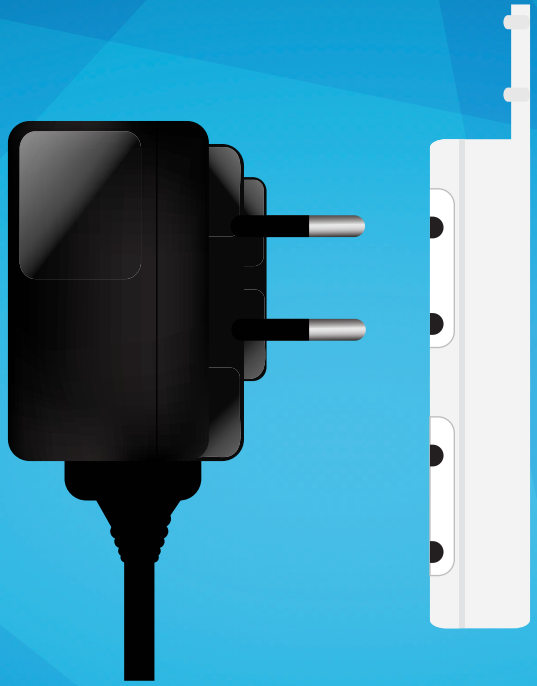

Да ли знате да неки пуњачи за мобителе, лаптопе и дигиталне камере троше енергију и кад су уређаји напуњени и одвојени од пуњача? Доказ за то је чињеница да се пуњачи укључени у утичницу, а да при том нису у функцији пуњења, и даље загријавају. Пазите на ово!

37.

Увијек гасите компјутер кад га не користите. Уколико ипак морате оставити компјутер укључен, искључите монитор, јер он троши више од пола енергије читавог система.

38.

Користите јавни превоз или возите бицикл! Један аутобус пун путника може уклонити 40 возила са цесте, те задржати око 50 тона стакленичких гасова годишње.

39.

Користите што је могуће мање папира. Чешће користите e-mail, јер је бржи, јефтинији и здравији за животну средину.

40.

Рециклажа штеди енергију и чува наше природне ресурсе. Купујте производе који су израђени од рециклираног материјала!

41.

Почните да користите биоразградиве кесе или платнене цекере.
Имајте ово на уму кад кренете до трговине.

42.

Сортирајте отпад!
Одлажите стаклену и пластичну амбалажу у посебне контејнере.

43.

Умјесто дуге купке, одлучите се за туширање и уштедите и до 50% енергије и воде.

44.

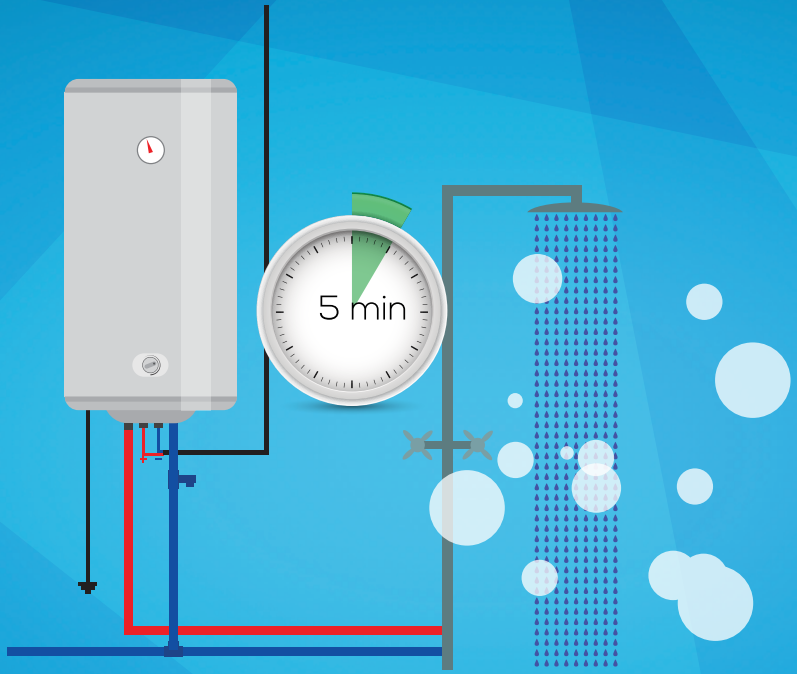

Скратите вријеме туширања испод 5 минута!
Мјерите и укућанима савјетујте да је то за добробит свих људи на планети.

45.

Натопите прљаво суђе прије прања, умјесто да тврдокорне нечистоће перете под млазом воде.

46.

При прању руку, не дозволите да вода цури све вријеме. На тај се начин дневно може уштедити и до 10 литара воде по особи.

47.

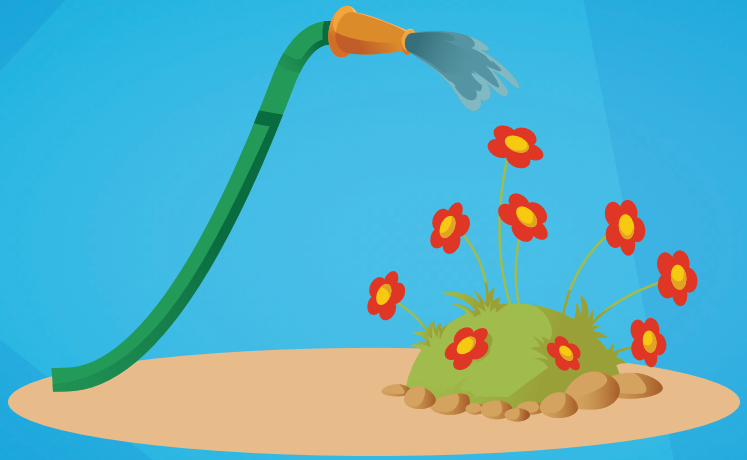

Залијевајте врт или травњак у рано јутро, након што се роса осушила, како бисте избјегли губитке настале испаравањем.

48.

Док перете зубе, завртите чесму, јер тако можете дневно да уштедите и до 5 литара воде по особи.

49.

За сваког члана породице одредите само једну чашу дневно из које ће пити воду. То ће редуковати број коришћења машине за прање суђа. Забавите се исписивањем имена укућана по чашама.

50.

Покрените акцију садње дрвећа. Осим ублажавања климатских промјена, шуме имају огроман значај у стварању кисеоника и пречишћавању ваздуха од прашине и других честица које доспијевају у атмосферу.

ОСНОВНИ ЕНЕРГЕТСКИ ПОЈМОВИ

Дрвна биомаса
(I) Шумска дрвна маса (остаци дрвећа - стабло, крошње) и дрвни остаци настали из прераде дрвета, који се могу искористити за добивање електричне или топлотне енергије, (II) један од најстаријих и уједно обновљиви извор енергије

Електрична енергија
Секундарни облик енергије који се добива трансформацијом енергије из примарних извора, који са еколошког аспекта представља „чист“ облик енергије

Енергенти
Носиоци енергије

Енергија
(I) Способност тијела да врши рад, (II) физичка величина која се не може директно осјетити ни измјерити, (III) сви облици комерцијално расположиве енергије (електрична енергија, природни гас, укапљени природни гас, укапљени нафтни гас, сва горива за гријање и хлађење, угаљ, тресет, биомаса и гориво за пријевоз - искључујући авионска и бродска погонска горива)

Енергетска ефикасност
(I) Однос између потрошене енергије и оствареног ефекта у услугама, роби или енергији, (II) остварени ефекат уз мању потрошњу енергије или повећање ефекта уз исту количину енергије

Енергетски разред/класа
(I)Категорије по којима се дијеле зграде по њиховој годишњој топлотној потрошњи (II) категоризација енергетске ефикасности електроничких уређаја. Категоризовани су од A+++ (најефикасније) до D (најмања ефикасност).

Фосилна горива
I) Горива настала дуготрајним процесима од биљних и животињских остатака, (II) угаљ, нафта, природни гас

Геотермална енергија
Енергија која се генерише у Земљиној унутрашњости гдје температура досеже и преко 4000°C, природним распадањем радиоактивних елемената који се налазе у Земљиној кори

Мјере енергетске ефикасности
Радње и активности којима се на провјерљив, мјерљив и процјенљив начин постиже побољшање енергетске ефикасности

Необновљиви извори енергије
(I) Носиоци неког вида енергије који су настали дуготрајним процесима и за сада се не могу обновити, (II) угаљ, нафта, природни гас, нуклеарна енергија

Обновљиви извори енергије
(I) Неисцрпни извори енергије у природи који имају карактеристику сталног или повременог обнављања (II) енергија воде, вјетра, соларна енергија, геотермална енергија, биомаса

Побољшање енергетске ефикасности
Повећање ефикасног коришћења енергије у крајњој потрошњи, што је резултат техничко-технолошких промјена, промјена у управљању и/или у понашању потрошача енергије

Соларна енергија
Енергија Сунчевог зрачења која доспијева до Земље у виду свјетлости и топлоте, а која се може користити за добивање електричне енергије, припрему потрошне топле воде, гријање і хлађење објеката

Стаклени̇чки гасови
Гасови који порастом концентрације у атмосфери повећавају температуру у атмосфери, а укључују: водену пару, угљен диоксид, метан, озон, душичне оксиде и друге троатомне и вишеатомне гасове

Термоелектрана
Електрана у којој се производи електрична енергија трансформацијом из топлотне енергије

Топлотна енергија
Унутрашња енергија тијела или система која се може преносити између тијела и система усљед разлике у температури

Трансформација енергије
Прелазак енергије из једног облика у други

Управљање енергијом/енергетски менаџмент Праћење и анализирање потрошње енергије, провођење енергетских аудита, енергетска цертификација зграда, провођење мјера енергетске ефикасности, успостављање и вођење информационог система за енергетску ефикасност

Уштеда енергије
Смањење потрошње енергије

Загађивање
Испуштање одређених материја у околину које могу бити штетне или опасне

www.ged.ba
www.lajkzapametnuenergiju.ba
@UNDPBIH #GED